

SPORAZUM O NEOVIRANI RASTI JADRANSKE REGIJE

Spremembe v geopolitiki, brexit, terorizem, migrantska kriza kot tudi geoekonomske potapljanje hrvaškega giganta Agrokorja so privedli do sprememb razumevanja vloge države v samoregulaciji trga. Državni intervencionizem je dobil nov zagon.

Če vzamemo v obzir, da je nova administracija Donalda Trumpa v ZDA pod vprašaj postavila nadaljnja pogajanja glede TTIP (Transatlantskega trgovinskega in investicijskega partnerstva), potem se zastavlja tudi vprašanje siceršnje nadaljnje rasti in regulacije gospodarstva v Evropski uniji in v jadranski regiji.

Uvajanje posebnih schengenskih pravil v imenu boja proti terorizmu je privedlo tudi do ponovnega čakanja pred mejnimi terminali in zadrževanje potnikov in blaga v neznosnih razmerah.

Sporazum CEFTA, ki danes definira edinstveno cono proste trgovine držav jugovzhodne Evrope - Albanije, Bosne in Hercegovine, Makedonije, Srbije, Moldavije in Kosova, je bil dobra osnova za nadaljevanje gospodarske rasti v regiji, vendar je z izstopom članic, ki so postale del Evropske unije (Slovenije, Poljske, Češke, Slovaške, Madžarske in Hrvaške) prenehal biti dovoljšnja podpora gospodarstvu jadranske regije.

Poseben razlog za ta Sporazum je nastal po sprejetju Rimske deklaracije marca 2017, iz katere je moč zaključiti, da je nadaljnja širitev EU pod velikim vprašajem, pri čemer moramo upoštevati tudi dejstvo, da je sam predsednik Evropske komisije Jean-Claude Juncker izjavil, da do leta 2020 ne bo nobene nove širitve Unije.

Zaradi vseh teh razlogov, upošteva tudi globalne procese ustvarjanja Evroazijske unije, kar bo zapletlo politične in gospodarske razmere v regiji, Jadranski svet predlaga:

začetek pogovorov med državami Evropske unije in državami današnje CEFTE o neizogibnosti sprejetja novega "Sporazuma o neovirani gospodarski rasti držav jadranske regije" (v nadaljevanju: Sporazum), katere cilj bo - po zgledu TTIP - popolna odprava trgovinskih ovir (carine, nepotrebni predpisi, omejevanje investicij ipd.) v širokem razponu gospodarskih panog, s čemer bi se olajšala nakup in prodaja blaga in storitev med državami jadranske regije izven prostora Evropske unije in držav EU.

Sporazum bi vseboval štiri ključne komponente; 3 kot pri TTIP ter eno dodatno, o katerih bi se vzporedno pogajali in bi pomenile del edinstvenega paketa, s katerim se bi zagotovili odprava carin, administrativnih ovir v trgovini, napredek v pravilih trgovine, odpiranje novih delovnih mest in nižanje cen:

- vstop na trg (trgovanje z blagom in storitvami, investivije, javna naročila)
- regulatorno sodelovanje in tehnične ovire za trgovino, vključujoč sanitarne in fitosanitarne ukrepe v farmacevtski industriji, kemikalijah, medicinski opremi, kozmetiki, motornih vozilih, tekstilih, ICT in pesticidih
- pravila (izvor, zaščita intelektualne lastnine, spodbujanje trgovine, zaščita tržne konkurence, trg energentov in surovin, ureditev malih in srednje velikih podjetij, gibanje kapitala in plačila, transparentnost itd.)
- odprava fiskalnih ovir med članicami današnje CEFTE (razlike v fiskalnih sistemih in elementih davčne politike v teh državah vodi do ovir prostemu pretoku proizvodnje in prometa, kar povzroča fiskalne distorzije, zmanjšuje učinkovito alokacijo resursov, pripelje do fragmentacije trga in različnih oblik ekonomske neučinkovitosti. Potrebno je utrditi fiskalno harmonizacijo kot obliko regulirane, nadnacionalne in zakonodajne integracije.)

Pogajanja in tudi sam Sporazum ne bi vplivala na hitrost in bistvo pristopnih pogajanj kandidatke za članstvo v EU, lahko pa bi postali sestavni del pogajalskih poglavij, odprtih prek novih dogovorjenih instrumentov v okviru pogajalskih procesov, v kolikor bi za kaj takega ostajala potreba.

Bistvo pogajanj bi se odvijalo po dveh tirih istega procesa: enega bi še naprej predstavljala pogajanja držav kandidatke, medtem ko bi se na drugem tiru odvijala pogajanja okoli novega Sporazuma.

Predpostavljamo, da bi pogajanja glede novega Sporazuma trajali dve do tri leta, medtem ko se prva dejanska širitev EU ne more pričakovati pred letom 2021, realno najbrž šele leta 2025 - seveda pod pogojem, da se geopolitične razmere v tem času ne bi zapletle. S podpisom Sporazuma bi se pospešil razvoj držav jadranske regije, pospešilo in okrepilo bi se sprejemanje pravil EU, s čemer bi se izboljšali pogoji za celoten razvoj gospodarskega potenciala držav v jadranski regiji.

Kot najpomembnejšo odločitev, ki bi bila sprejeta še pred začetkom pogajanj, vidimo vzpostavitev "trgovinskega koridorja" za vse blago v cestnem, železniškem in rečnem prometu. To pomeni, da bi se vse blago nemoteno prevažalo od mesta natovarjanja do mesta iztovarjanja brez posebnih carinskih kontrol v tranzitnih državah. Na ta način bi se v marsičem pospešil pretok blaga in kapitala med članicami EU in deželami izven nje.

Ljubljana 09.05.2017.

JADRANSKI SVET